

SEGÉDLET

munkavédelmi oktatási tematika összeállításához

A munkavállalók és a vezetők egészséget nem veszélyeztető, biztonságos munkavégzéssel kapcsolatos tudása, valamint munkavédelem iránti elkötelezettsége a munkahelyi kockázatértékelésen alapuló, munkakörökre lebontott tematika alapján rendszeresen megtartott elméleti és gyakorlati munkavédelmi oktatással növelhető. A hatékony munkavédelmi oktatás eredményeként csökkenhet a munkavégzéssel összefüggő balesetek, foglalkozási megbetegedések száma. E célok megvalósításához nyújt támogatást ez az iránymutatás.

A munkáltató munkavédelmi oktatási kötelezettsége

A munkavédelmi oktatási kötelezettségről a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (Mvt.) 55. § rendelkezik:

A munkáltatónak oktatás keretében gondoskodnia kell arról, hogy a munkavállaló elsajátítsa és a foglalkoztatás teljes időtartama alatt rendelkezzen az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés elméleti és gyakorlati ismereteivel, megismerje a szükséges szabályokat, utasításokat és egyéb információkat. Az oktatást rendes munkaidőben kell megtartani. Az oktatás elvégzését a tematika megjelölésével és a résztvevők aláírásával ellátva írásban kell rögzíteni. Az előírt ismeretek megszerzéséig a munkavállaló önállóan nem foglalkoztatható.

Mikor kell a munkavállalókat munkavédelmi oktatásban részesíteni?

Az Mvt. 55. § alapján:

- a munkavállaló munkába állásakor,
- munkahely, illetve munkakör megváltozása esetében,
- az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek változásakor,
- munkaeszköz átalakításakor,
- új munkaeszköz üzembe helyezésekor,
- új technológia bevezetésekor,
- jogszabály vagy szabvány által meghatározott esetekben, *például:*
 - a *munkaeszközök és használatuk* biztonsági és egészségügyi követelményeinek minimális szintjéről szóló 10/2016. (IV. 5.) NGM rendelet 22. § (2) bekezdés, 24. §, 37. §, 60. § (3) bekezdés, 64. § f) pont
 - a munkavállalók munkahelyen történő *egyéni védőeszköz használatának* minimális biztonsági és egészségvédelmi követelményeiről szóló 65/1999. (XII. 22.) EüM rendelet 4. § (6) bekezdés
 - az elsősorban *hátsérülések kockázatával járó kézi tehermozgatás* minimális egészségi és biztonsági követelményeiről szóló 25/1998. (XII. 27.) EüM rendelet 4. §
 - a *biológiai tényezők* hatásának kitett munkavállalók védelméről szóló 61/1999. (XII.1.) EüM rendelet 9. §
 - a munkahelyek *kémiai biztonságáról* szóló 25/2000. (IX. 30.) EüM-SzCsM rendelet 9. §
 - a foglalkozási eredetű *rákkeltő anyagok* elleni védekezésről és az általuk okozott egészségkárosodások megelőzéséről szóló 26/2000. (IX. 30.) EüM. rendelet 12. §
 - a munkavállalókat érő *zajexponációra* vonatkozó minimális egészségi és biztonsági követelményekről szóló 66/2005. (XII. 22.) EüM rendelet 11. §
 - a *rezgés-exponációnak* kitett munkavállalókra vonatkozó minimális egészségi és munkabiztonsági követelményekről szóló 22/2005. (VI. 24.) EüM rendelet 6. §

- az *Emelőgép Biztonsági Szabályzat* kiadásáról szóló 47/1999. (VIII. 4.) GM rendelet melléklete I. fejezet 1.3., 5.6., 6.1., 6.2., pontok, IV. fejezet 4.2. pont
- a *Mezőgazdasági Biztonsági Szabályzat* kiadásáról szóló 16/2001. (III.3.) FVM rendelet melléklete 1.5.1., 1.5.3., 4.3.1.1., 4.3.4., 4.3.8., 4.4.8., 4.8.1. pontok
- az *Erdészeti Biztonsági Szabályzat* kiadásáról szóló 15/1989. (X. 8.) MÉM rendelet melléklete 1.5., 1.7., 1.9., 3.1.2. pontok
- „Munkavédelem. Veszélyes berendezésekben *beszállással végzett munkák* biztonságtechnikai követelményei” című MSZ-09-57.0033:1990 szabvány 2. függelék 3.1. pont

Mikor kell időszakos oktatásban részesíteni a munkavállalót?

Az oktatást jogszabályban meghatározott időszakonként (példa: a 47/1999. (VIII. 4.) GM rendelet melléklete I. fejezet, 6.2. pont értelmében az emelőgép kezelő, a kötöző és a karbantartó esetében legalább évente), ennek hiányában a munkáltató belső szabályzata szerinti rendszerességgel – a megváltozott vagy új kockázatokat, megelőzési intézkedéseket is figyelembe véve – kell megismételni.

Ki állítja össze a munkavédelmi oktatás tematikáját és ki tarthatja meg az oktatást?

Az Mvt. 57. § (3) bekezdés f) pontja alapján a munkavédelmi oktatásban, így a tematika kidolgozásában is ***munkavédelmi szakképesítéssel*** rendelkező személynek kell közreműködni. A jogszabály a munkavédelmi oktatás megtartását nem minősíti munkabiztonsági szaktevékenységnek, ezért az oktatást tartó személynek nem szükséges rendelkeznie az Mvt.-ben előírt munkavédelmi szakképesítéssel.

Milyen szempontok alapján kell összeállítani a munkavédelmi oktatási tematikát?

Az oktatási tematika alapját a munkavédelmi szempontból fontos szabályok, utasítások képezik. Ezek elsősorban a munkavédelmi tárgyú jogszabályok vonatkozó részei (pl. veszélyes tevékenységek biztonsági szabályzatai, a munkavégzéssel összefüggő közlekedésbiztonsági, egészségügyi, elsősegélynyújtási tudnivalók), a munkáltató belső utasításai (pl. munkavédelmi szabályzat, teleprend, üzemrend, technológiai, műveleti, kezelési, karbantartási utasítások, mentési, menekülési terv), valamint szabványok, műszaki dokumentációk, gépkönyvek előírásai lehetnek.

Az *általános tudnivalók ismertetéséhez szükséges legfontosabb elméleti elemek*

- a munkáltató jogai, kötelezettségei, felelőssége
- a munkavállalók jogai, kötelezettségei
- sérülékeny csoportba tartozó munkavállalókkal (pl. terhes, nemrégén szült nők, fiatalkorúak, idősödők, megváltozott munkaképességűek) kapcsolatos foglalkoztatási szabályok
- munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatokkal kapcsolatos tudnivalók
- alapvető magatartási szabályok a munkahelyen
- öltözőhelyiségek, tisztálkodó- és mellékhelyiségek, pihenőhelyek használatával kapcsolatos tudnivalók
- munkabalesetekkel kapcsolatos általános tudnivalók (lehetőség szerint példával illusztrálva)
- elsősegélynyújtással kapcsolatos általános tudnivalók (pl. képzett elsősegélynyújtók kiléte, elsősegélynyújtó felszerelés fellelhetősége)
- villamos berendezések kezelésének általános szabályai

A munkahelyre vonatkozó speciális tudnivalók ismertetéséhez szükséges legfontosabb elméleti és gyakorlati elemek

- a munkakörnyezet veszélyei (pl. szabad tér, zárt tér, hideg, meleg, UV sugárzás, állatok)
- a munkahelyre, a tevékenységre vonatkozó szabályok (jogszabályok, szabványok, munkavédelmi szabályzat, teleprend, üzemeltetési utasítás stb.)
- a létesítmények használatának szabályai
- ideiglenes munkák során alkalmazandó szabályok (pl. karbantartás esetén a munkaterület átadása-átvétele)
- a munkavégzéssel kapcsolatos közlekedés szabályai
- rendkívüli helyzetben (pl. havaria) a menekülés, a mentés szabályai

A munkakörre vonatkozó speciális tudnivalók ismertetéséhez szükséges legfontosabb elméleti és gyakorlati elemek

- a munkavégzéssel járó, helyi körülményekből adódó veszélyek, ártalmak, azok elhárításának módja, rendkívüli helyzetekben tanúsítandó magatartás
- a technológiai, műveleti, kezelési és karbantartási utasítások
- a kezelendő munkaeszközök működésének, használatának szabályai
- a kezelendő munkaeszközök **biztonsági berendezéseinek** működésével kapcsolatos tudnivalók
- a külön jogszabályokban meghatározott **kóroki tényezők**, amelyek hatása a munkavállalókat az adott tevékenység végzése során érheti, pl.:
 - biológiai kóroki tényezők (baktériumok, vírusok, paraziták, gombák – a védőoltásokkal kapcsolatos tudnivalók)
 - kémiai kóroki tényezők (pl. veszélyes anyagok/keverékek, rákkeltők)
 - fizikai (pl. zaj, rezgés, sugárzó hő, ionizáló sugárzás)
 - ergonómiai kóroki tényezők (pl. kézi tehermozgatás)
- az egyéni védőeszközök juttatásának szabályai
- az egyéni védőeszközök viselésének, használatának szabályai (elmélet és gyakorlat)
- a munkavégzés hatókörében tartózkodók védelmének szabályai